

Безробіття та політика зайнятості

План

1. Механізм функціонування ринку праці.
2. Кейнсіанська та неокласична моделі безробіття і засоби його обмеження.
3. Види та наслідки безробіття. Фактичний і природний рівень безробіття.
4. Стан ринку праці та безробіття в Україні.

Механізм функціонування ринку праці

Ринок праці - це система економічних відносин з приводу використання та відтворення робочої сили. Робочу силу можна розглядати як суб'єкт ринку праці, а робочі місця - як його об'єкт.

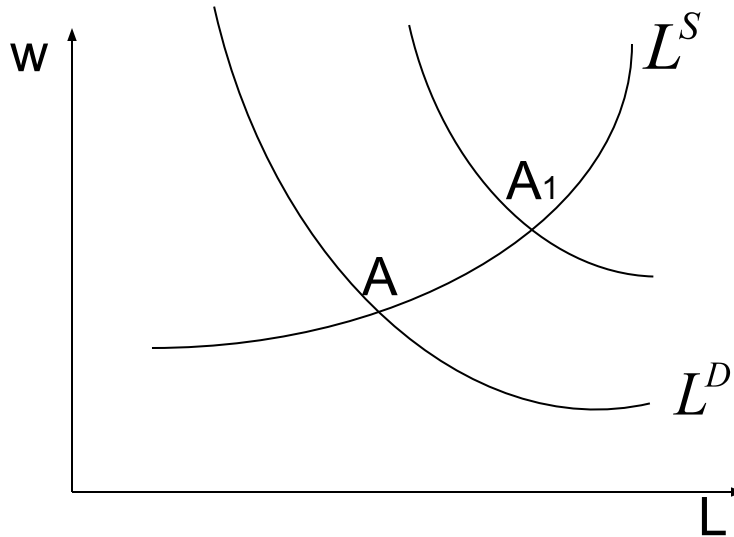

Рис. 11.1. Модель формування рівноваги на ринку праці

Пояснення до графіка:

Ринок робочої сили відбиває досягнутий на даний період баланс інтересів між підприємствами, найманими працівниками, державою та суспільними організаціями, які беруть участь на ринку праці.

Чинники попиту та пропозиції на ринку праці

Чинники, що визначають попит на працю:

- заробітна плата;
- загальний стан економіки;
- науково-технічний прогрес;

Чинники, що визначають пропозицію праці:

- заробітна плата;
- рівень добробуту;
- соціальний захист;
- податки на доходи;
- рівень освіти;

Кількісне вимірювання безробіття: $R = L + F$ де,

R - загальний рівень трудових ресурсів

L - працюючі

F - безробітні

Населення країни поділяється на:

- зайняте
- безробітне

Економічно активне населення включає:

- працюючих
- безробітних
- добровільно непрацюючих

Безробітними (за методологією Міжнародної організації праці (МОП)) є особи, що відповідають одночасно наступним умовам:

- діти до 16 років
- ті, що не працюють, але активно шукають роботу
- ті, що працюють не офіційно

До **економічно пасивного населення** або осіб поза робочою силою належать:

- населення, яке знаходиться в тривалій ізоляції
- населення, яке вибуло зі складу робочої сили
- безробітні

Рівень безробіття (за методологією МОП):
$$U = \frac{F}{R} 100\%$$

Рівень зареєстрованого безробіття - офіційна кількість зареєстрованих безробітних суспільних державних організацій.

Рівень зайнятості: $R = L + F$

Кейнсіанська та неокласична моделі безробіття і засоби його обмеження

- *Кейнсіанське пояснення причин безробіття:*

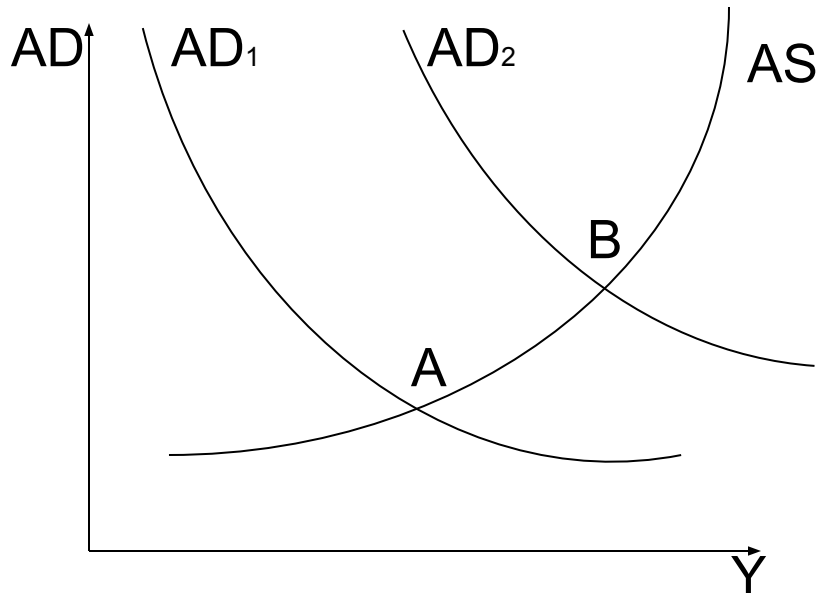

Рис. 11.2. Кейнсіанська модель безробіття

Пояснення до графіка:

Сукупний попит за кейнсіанською теорією безробіття є недостатнім. Сукупний попит визначає обсяг виробництва, а значить і попит на робочу силу. Шляхом зниження заробітної плати можна стимулювати значне підвищення зайнятості.

- Кейнсіанські рекомендації щодо подолання безробіття спрямовані на:

- стимулювання сукупного попиту засобами фіскальної та монетарної політик, зокрема:

- підвищення державних витрат

- зниження податків, що приводить до підвищення сукупного попиту, отже до підвищення попиту на робочу силу

- Причинами виникнення безробіття за неокласиками є:

- порушення ринкового механізму функціонування ринку праці та "жорсткість" з/п

- помилки у передбаченнях інфляції

- негнучкість цін на товарному ринку, що обумовлено державним регулюванням економіки

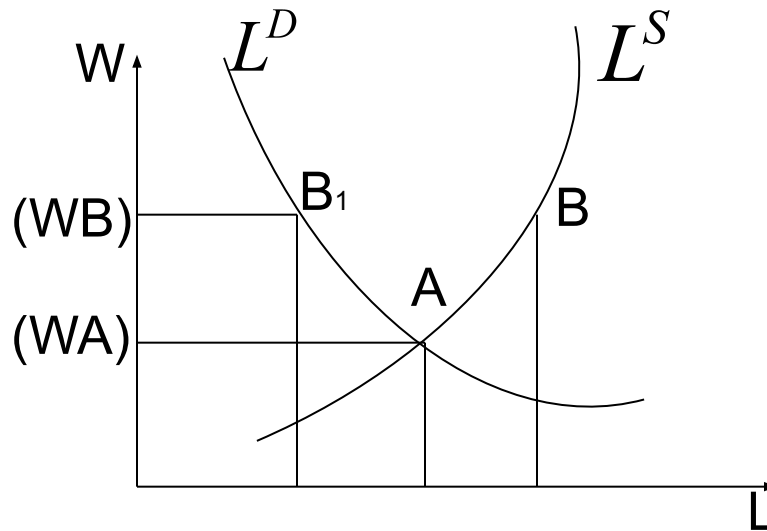

Рис. 11.2. Неокласична модель безробіття

Пояснення до графіка:

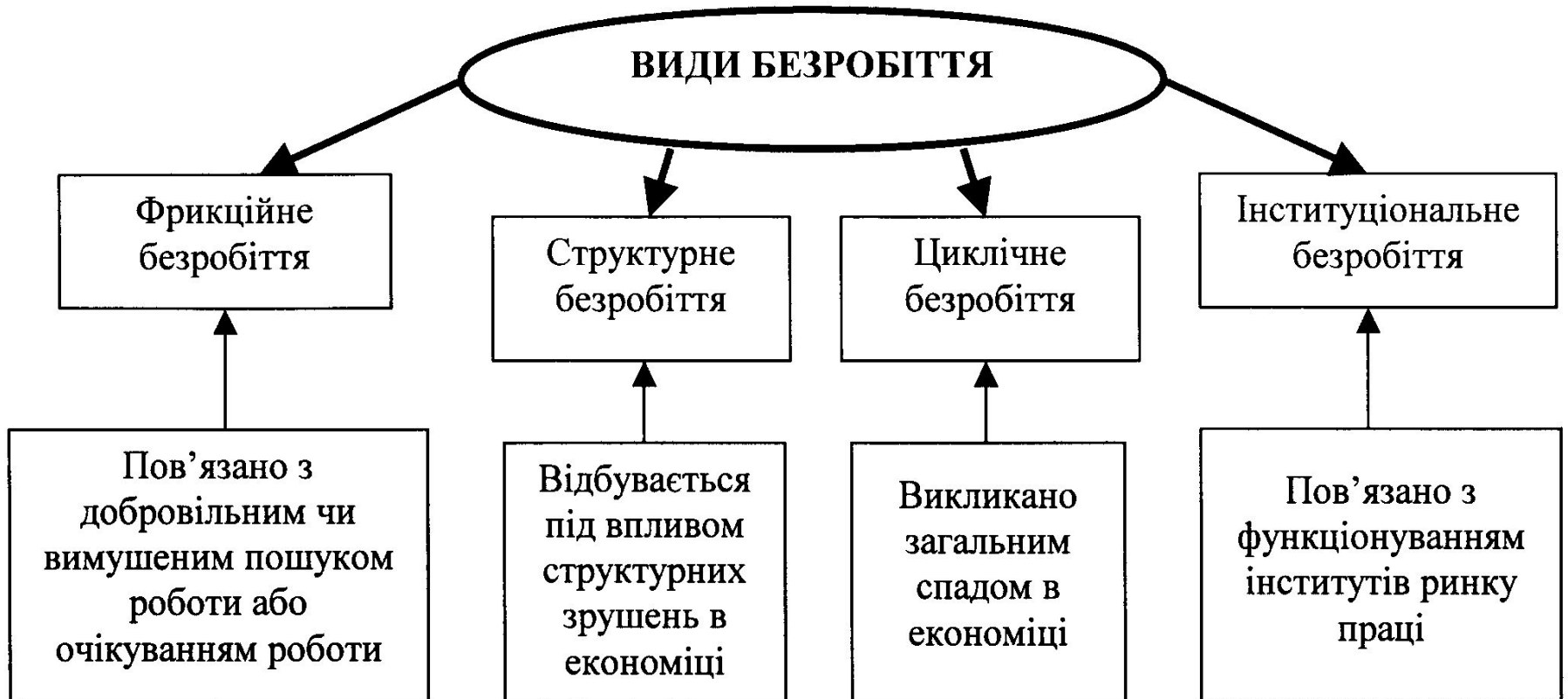
Графік ілюструє ситуацію, коли розмір заробітної плати (WB) вищий за рівноважний (WA), при якому пропонується стільки робочої сили скільки необхідно підприємницькому сектору.

• рекомендації щодо подолання безробіття за неокласиками:

- дерегуляція ринку праці
- ліквідація монополізму профспілок
- зниження рівня соціальної захищеності

Види та наслідки безробіття. Фактичний і природний рівень безробіття

Залежно від причин, що породжують безробіття, виділяють наступні основні його види:

Фактичний та природний рівні безробіття

Фактичний рівень безробіття - рівень офіційно зареєстрованих безробітних до загального числа людей, які можуть і бажають працювати.

Природний рівень безробіття - досягнення повної зайнятості, коли ринок праці перебуває у стані рівноваги.

На величину природного рівня безробіття впливають наступні чинники:

- ✓ зростання часу на пошук роботи в умовах системи страхування по безробіттю
- ✓ стійкість заробітної плати
- ✓ різниця у темпах зростання по секторах економіки
- ✓ динаміка фактичного безробіття
- ✓ динаміка мінімальної заробітної плати

Соціально-економічні наслідки безробіття

1. Недовиробництво ВВП (наслідок циклічного безробіття) - зв'язок між втратою ВВП та розривом безробіття формулюється у вигляді **Закону Оукена** — в ситуації, якщо фактичний рівень безробіття перевищує природний рівень на 1 %, ВВП-розрив становить 2,5%.

$$\Delta y = \beta (u_f - u^*)$$

Δy - показник % втрати продукту

β - параметр Оукен, коефіцієнт чутливості ВВП до зміни рівня безробіття

$(u_f - u^*)$ - відповідно фактичний та природний рівні, безробіття

2. Зниження якості робочої сили;
3. Падіння рівня життя населення;
4. Зростання соціальної напруги у суспільстві.